Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Commentarius in VIII libr. philosophicorum Arist. exceptus a Michael Schweizer, mon. Salemitani professo - Cod. Ettenheim-Münster 359

Specius, Johannes

[S.l.], 1596

Quaestio 3tia

urn:nbn:de:bsz:31-132384

Visual Library

ac temperamento colores existunt; ergo motus antecedenter ne
cessario progrediuntur à contrarijs præexistente in subiecto. Illa
nº 2da conditio videtur de intensione qualitatis augmentatione procedere
à contrario præexistente in subiecto intelligenda est non pariqua
litas contrariatur non aut cum eius augmentatio radiatione(?) consequitur
alteratio facta secundum aliam aliamue qualitates à
quibus reipsa distinguitur ut in coloribus evenit (idque
et saporibus quoque odoribusque est intelligendum) Unde licet
luminaria augmentatio insigni qualitatum non tamen non pro
ficiscatur à proprijs contrarijs quia aliqua sunt non idcirco
alteratio proprie dicta esse desinit. 10 Martij.

De proportione Motuum

Quæstio 3tia

Quia philosophus in proposito suo declarando videtur quod in motu eo
veniendum sit ad motorem unum primum immobilem supposue
rat Motus et mobilia invicem comparari posse ideo recte
et instituto suo convenienter hanc motuum inter se compa
rationem nunc hic examinat. Tres autem ex ipsius sententia Tres statuuntur conditiones quæ requiruntur ad comparationem aliquam faciendam.
conditiones requiruntur ad hoc ut ad invicem aliqua
comparari possint prima est ut non sint æquivoca undequo 1a
via autem in magnitudinibus saporibus et sonis
æquivoce dicitur, ideo huiusmodi accidentia inter se comparationem
fte non admittunt - nam - recte sit comparatio si dicas

utrum stylus acutior sit mino. Aliter enim dicitur corpus acutum
aliter sapor aliter sonus. Acutum enim in corporibus opponitur
obtuso acutum in saporibus dulci ut amaro &c. acu
2da tum in sonis opponitur gravi. Altera conditio est ut
quae ad invicem recte comparantur idem habeant subiectum
proximum; si enim diversitatem subiecti remoti non impeditur
comparatio: Equus enim & canis sunt comparabiles utrum
uterque unus sit albior aut nigrior altero: nam
licet equus & canis specie differant adeoque subiectum re
motum albedinis aut nigredinis sit aliud tale
ut proximum tamen subiectum utrumque sufficiens seu potius materia
ut est per quantitatem extensa est unum & idem. Tertia condi
3tia tio quae requiritur ad hoc ut inter se recte comparari
queam possint est ut eiusdem naturae sint seu speciei.
Respondetur ad 3tiam Quibus notatis respondet Aristoteles ad omnem motum esse omni motui
comparabilem si eos tamen qui sunt eiusdem speciei: ex quo
constat motum rectum & circulare inter se comparari
non posse quia sunt naturae seu speciei diversae: patet quia li
neae sive quibus hi motus peraguntur specie differunt: Uni
tas quoque generica non sufficit ad comparationem inter quantitates
constituendam quia ut inquit Aristoteles in generibus latent
NB aequivocationes. Unde sciendum quod licet quaedam univoca
sit sive specialis univocatione logica aut metaphysi
ca eo quod dicat unam rem & unum nomen seu definitionem

illis cetera quando dicitur animalis (substantia animata sensibilis) equus bovis homo lev hoc tamen non obstante genus dici potest aequivocum aequivocatione physica. Non enim physicus ita sumit abstractas rerum essentias quatenus spectant vel Logicus aut Metaphysicus, sed cum materia sensibili quantitate & concretas ab ipsis tamen sejunctas individuis ab unitatibus; unde animal physice dicitur ipsa individua sensibilia non tamen determinate hoc aut illud.

Ex quo sequitur Logicum & Metaphysicum comparari aliquid in genere quia apud ipsos una est natura, unde ipsa essentia dicitur esse considerata non consideratis iis quomodolibet extrinsecus ad essentias attinet, physicus vero minime quia non speculatur genus sub abstracta illa unitate naturae sed sub multiplicitate specierum & individuorum sensibilium ad modum explicatum.

Porro ut res haec tota clarius pateat posito hoc tanquam certo & explorato quod unde comparatio attendatur inter ea quae unitatem quandam & convenientiam habent rationis unitatem aliquorum inter se duplicem accipi posse vel secundum proportionem vel secundum proportionalitatem. Unitas duplex accipitur.

Secundum proportionem illa unire dicitur quae ad se invicem habent aliquam habitudinem vel proportionem quantitativam … proportio enim propria est inter quantitates alterius ad alteram certa habitudo ex quo Quae sit unitas secundum proportionem

apparet non esse proportionem proprie nisi inter ea quae
sunt eiusdem generis: numeri enim ad superficiem ut linea ad
corpus proprie non est proportio sed linea ad lineam super-
ficiei ad superficiem, sunt enim proportio dupla tripla etc.

Quae sit unitas [illegible] proportionalitatis.

quo certa unitas fluxerunt inter se secundum proportio-
nalitatem; et haec non est ipsarum rerum ad se invicem
sed per comparationem ad alia scilicet potius ipsarum proportio-

Quid proportionabilitas.

num inter se: Est enim proportionabilitas ut in 5to
Geometriae declarat Euclides quaedam similitudo proporti-
onum. Iam vero inveniens non est secundum proportiona-
bilitatem certam unitatem inter res diversorum generum
et inter ea quae non sunt eiusdem generis. Si dixeris licet
sit proportio numeri ad superficiem est tamen inter illa pro-
portionabilitas vel similitudo proportionum; quia sicut
se habet una superficies ad alteram sic se habet
unus numerus ad alterum. Itaque cum omnis comparatio
praesupponat aliquam unitatem, sitque duplex unitas pro-
portionis et proportionabilitatis duplicem quoque di-
cimus esse proportionem alteram proportionis proportiona-
bilitatis alteram. Item vero quae unitas propor-
tionis dicit habitudinem ipsarum rerum ad invicem
et secundum se unitas vero secundum proportionabili-
tatem ipsarum proportionum seu rerum per comparationem

ad alia et non secundum se, specie quae comparantur secundum propor tionem sunt comparabilia specie quae non secundum proportionabi litatem comparantur comparabilia sunt in specie, ut saltem nunquam specie et absolute. Quantitatibus autem hac ita sese habeant, multitudinis nunquam duo hae unitatibus et pro portionibus genera a scholasticis saepe confunduntur, nunquam pro alio non infrequenter usurpantur. Haec ergo ita com paratione sic explicata ad institutum eo non accommodat Aristoteles ut velit motus eiusdem speciei eodem tempore spatium aequa le conficientes inter se quoad celeritatem et tarditatem conferri posse, caeteros non, sed differenter non item; quocirca si linea motu alterationis mensurentur eodemque tempore mobile conficiat illam motu locali, parum recte non diceretur hi motus celeritate aequales quantumvis eodem tempore finirentur. Ad solutionem autem in qua Aristoteles alteratio in lationem non recte comparatur, sed non circularis quidem motus in recto, unde dicitur ex dictis est manifesta.

In 8um Librum Physicorum.

Prudentior mortalibus esse solet posterior cogitatio, ut sapiens in Hyppolito suo scripsit Euripides. De motu aliisque rebus ad naturae investigationem facientibus multa et subtiliter disputatum est Aristoteli in praecedentibus